

EXTRA LARGE 8-9
Venetië verdrinktINTERVIEW
"Hsl opknippen in
hapklare brokken"

Cobouw

DAGBLAD VOOR DE BOUW

152ste jaargang Nr 225
Hoofdredacteur: drs. Marcel Henst
Uitgever: Sdu
Postbus 49, 2501 CA Den Haag
T 070 37 89 911
E cobouw@sdu.nl
www.cobouw.nl

NIEUWS 2

Meeste regio's halen
woningproductie niet

OPINIE 4

Bouw heeft baat bij garantie
en goede kwaliteit

TECHNIEK 10

Parkeergarage naast kantoor
versnelt bouwrijd

PRODUCTNIEUWS 13

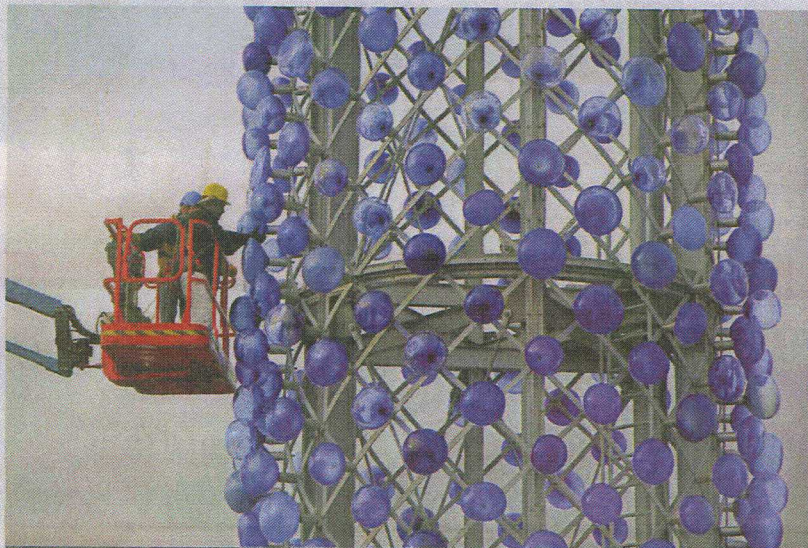
Kiwa controleert gasnet
met elektrische robot

BOUWERICHTEN

46

AANBESTEDINGEN

1

Zingende toren

In Vleuterweide (Leidsche Rijn) wordt door glaskunstenaar Bernhard Heesen gewerkt aan de afbouw van een opmerkelijke klokrentoren, de Zingende Toren. Met een Europese subsidie van 250.000 euro bouwde de kunstenaar in opdracht van de kunstcommissie Cultuurcampus een 30 meter hoge toren waarin 150

mondgeblazen klankschalen en 50 glazen klokken komen te hangen. Om de toren te vrijwaren van lelijke draden zullen de klokken worden aangeslagen met ingebouwde, elektronisch aangestuurde, servomotoren. Over een paar maanden is de toren klaar. Foto: Ton Borsboom

Bankroet in bouw stijgt 30 procent

Kredietverzekeraar ziet toename claims

Marc Doodeman

Den Bosch - Het aantal faillissementen onder bouwbedrijven zal in 2009 30 tot 40 procent hoger uitkomen dan dit jaar. Alle ondernemingen moeten oppassen: het mbk, zzp'ers en ook grote bouwbedrijven.

Dat zegt Walter Toemen, directeur riskmanagement bij kredietverzekeraar Euler Hermes. "Het aantal incasso's en schadeuitkeringen ligt 15 procent hoger dan vorig jaar. Het is niet ondenkbaar dat dit cijfer verder stijgt. Nederland is een exportland en zwaar afhankelijk van omringende landen. En de berichten uit Duitsland gaan zeker niet de goede kant op, het gaat er behoudens minder."

In Nederland zijn veel toeleveranciers van de bouw overvallen door de verslechtering, ziet Toemen. Bedrijven die het in 2007 en in het eerste kwartaal van 2008 nog goed deden, zijn de laatste tijd in de problemen gekomen. "Dat het zo snel om kan slaan, is nieuw voor ons."

Limieten

De crisis is voor de kredietverzekeraar aanleiding kredietlimieten aan te passen. "De prijs voor risk is enorm gestegen", verklaart Toemen. "Ook wij trekken limieten in. Het gaat om 3 procent van de limieten die uitstaan. Het zwakke deel van het bedrijfsleven." Om hoeveel bouwbedrijven het gaat, wil de verzekeraar niet zeggen. Euler Hermes

heeft honderden klanten in de (toeleverende) bouwwereld, en verzekert de kredieten van duizenden bouwbedrijven.

Euler Hermes is na Atradius een van de grootste kredietverzekeraars in de bouwsector. Vorige maand besloot concurrent Atradius de limieten van 780 bouwbedrijven en toeleveranciers naar beneden bij te stellen. Sindsdien heeft Euler Hermes veel nieuwe klanten mogen ontvangen. "Maar het grootste deel van onze nieuwe klanten komt niet over van een concurrent, maar was onverzekerd." Het overnemen van Atradius-klanten wordt bij Euler Hermes overigens niet altijd als positief uitgelegd. Het kunnen immers zwakke bedrijven zijn, met zwakke afnemers. Toemen: "Het is vaak zo: zwakke bedrijven trekken zwakke bedrijven aan."

De bouw kent volgens hem relatief weinig bedrijven met vlees op de botten, nodig om in moeilijke tijden zoals deze, te overleven. Rendement en liquiditeit worden de komende tijd nog belangrijker, voorspelt de directeur. "Cash is king. Liquiditeit is nodig om hick ups te nemen, zoals tegenvallende projecten, maar ook tegenvallers zoals deze kredietcrisis."

Ontbrekende sifon oorzaak ketelontploffing

Ad Tissing

Den Haag - Een ontbrekende sifon bij de rookgasafvoer is waarschijnlijk de oorzaak van twee explosie-nde cv-ketels afgelopen week-einde in de Haagse Vinex-wijk Leidschenveen. Daardoor moet gas uit de riolering tot ontbranding zijn gekomen.

De ketel van Agpo treft volgens Joop Nelemans van installatietechnisch adviesbureau To-be geen blaam. Bij de bouw van de 2,5 jaar geleden opgeleverde appartementencomplexen heeft de installateur verzuimd sifons onder aan de centrale rookgasafvoer te plaatsen. Rookgassen van hr-ketels bevatten

namelijk veel condenswater en de afvoer moet daarom ook altijd zijn aangesloten op de riolering om het water netjes af te voeren. Daar moet wel een stankslot tussen zitten om te voorkomen dat gas uit het riool opstijgt en in de ketel terecht komen.

Volgens Nelemans is dat precies wat er is gebeurd afgelopen week-einde in twee appartementen in verschillende nieuwbouwcomplexen aan het Haagse Klaverveld. Er moet methaangas zijn ontbrand of een andere brandstof die door bewoners achteloos op het riool zijn geloosd.

De cv-ketels zijn aangesloten via het CLV-systeem. Een dubbelwan-

dige buis zorgt voor aanvoer van verse lucht via de buitenpijp en afvoer van de rookgassen via de binnenpijp. Zaterdag even na middernacht werd de brandweer opgeroepen vanwege een ontplofte ketel. Toen de brandweer voor de deur stond kwam de melding binnen van een soortgelijke explosie in een flat verderop. Gasmetingen bij beide flats leverden niets op. Toen een dag later bewoners toch rare geurtjes waarnamen, is op last van de brandweer alsnog besloten de gastoevoer van de flats tijdelijk af te sluiten. De gemeente bood de bewoners van de 145 huishoudens tijdelijk onderkomen aan in hotels in de directe omgeving.

Kritiek Van Pernis op kredietrol banken

Den Haag - Siemens Nederland heeft in het boekjaar 2007 - 2008 zijn winst voor belastingen met 9 procent zien dalen tot 121,3 miljoen euro. De omzet steeg met 7 procent tot het record van 1,7 miljard euro. Bestuursvoorzitter Martin van Pernis heeft alle divisies op het hart gedrukt zo goed mogelijk de kosten te beheersen. "We zullen meer gaan merken van de kredietcrisis. Als vice-voorzitter van brancheorganisatie FME-CVVM merk ik hoe steeds meer bedrijven in moeilijkheden komen. Een schande hoe banken

omgaan met hun steun voor het verlenen van kredieten. Als ondernemingen voor een klein project geld nodig hebben, moeten ze voor hun gehele krediet plotseling een veel hogere rente gaan betalen. De overheid mag best eisen stellen aan de wijze waarop de banken hun geld doorgeven. Bedrijven waar wij mee samenwerken, kloppen bij ons aan om hulp en die geven we dan ook regelmatig." Het aantal medewerkers van Siemens Nederland steeg vorig jaar naar 3420.

> ECONOMIE 6

Strengere EPC voor utiliteitsbouw per 2009!

VBI EcoPrefab Concept voldoet eraan!

Kijk op www.ecoprefab.nl

ADVERTENTIE

MEGA BLOCK

www.constar.nl
(0344) 611 222

VIA Verenigde Interprovinciale Afvalverwerkers

AFVAL INZAMELEN VERWERKEN

voor de Nederlandse bouw.
(ook voor chemisch afval)

www.viacontainers.nl